

ЖУРИТЕ ДА РАЗГОВАРАТЕ СА ДЕЦОМ!

...Треба да знамо да су нам деца дата на одређено време, и да ни у ком случају не смемо да штедим на разговору са дететом! Ми не смемо да испустимо тренутак: до поласка у школу ми их виђамо по цео дан, затим све ређе и ређе, и потом они ступају у самосталан живот. И већ неки други људи имају на њих веома јак и не увек позитиван утицај. Ако се ти не интересујеш за живот детета, када оно има око десет година, не знаш са ким се оно дружи, онда када оно напуни петнаест година, ти нећеш имати о чему да разговараш са њим, а у двадесет година оно уопште неће причати са тобом, осим за празнике!...

Како не изгубити везу са дететом? На питања о теми броја одговара наш стални сабеседник, свештеник Павле Гумеров:

- Оче Павле, зашто се губи веза са дететом, оно је наша плот, род, буквално је пупчаном врпцом повезано са нама?

- Иван Александрович Иљин, истакнути руски филозоф, је говорио, да је „најсавршенија, најплеменитија и најодговорнија уметност на земљи-уметност васпитања деце“. И то је заиста тако, није лако васпитати дете: његово рођење не значи да ће све само по себи, аутоматски, доћи на своје место у његовом васпитању. На пример, у нашој земљи, покољење људи рођених или одраслих почетком 90-их година, је у принципу порасло као трава - мислим на оне који сада имају по двадесет-двадесет пет и којима је право време да заснивају своје породице и рађају децу. На жалост, многи од њих су инфантилни, не желе да оснивају породицу, не разумеју зашто је то потребно. На примеру својих родитеља нису схватили у чему се састоји вредност породице.

Зашто се то догодило? Зато што су их родитељи веома мало васпитали, то је било време када родитељи физички нису успевали да се баве својом децом: сви су радили, чак и на неколико послова, било је много самохраних мајки, и управо у то време, према статистици, имамо највише развода и самоубиства. У тој великој трагедији губитка државе, која је ипак некако штитила човека, давала му неки циљ у животу и стабилност, многи су остављали своју децу испред телевизора са забавним програмима, телевизијским каналима, и трчали да зараде новац, да преживе. Њих, наравно, можемо да разумемо, оправдамо, али без разговора та деца су изгубила везу са родитељима, и као резултат тога, у њима није било усађено оно најбоље, најважније - већ смо добили, то што смо добили. Данас је тај проблем између очева и деце оштро подељен - покољења живе сама за себе.

- А како не изгубити везу са дететом?

- Када се у одређеној групи људи - у предузећу, у фирми, екипи или у било ком другом друштву, међу радницима, изградe топли, пријатељски односи, они се боре за општу ствар, неформално разговарају, подржавају једно друго, ми тада обично говоримо: они живе као једна породица. А у савременој породици, на велику жалост, ретко видимо такве међусобне односе. Најчешће је обрнуто, најближи живе неким одвојеним животом. Шта ми видимо у породици, понекад чак и у многодетној? Људи у њима живе према својим интересима: жена са другарицама, познаницима, мамом, муж је најчешће испред компјутера и телевизора, деца су такође испред озлоглашеног компјутера, на интернету, са другарима, пријатељима. Чак и то драгоцено време током одмора и викенда, које би могли да искористе у разговору, у савременој породици се труде да га проведу одвојено једно од другог и од деце, јер им је тако удобније.

Као резултат тога губи се и без тога слаба веза са дететом, јер се заједница ствара само у заједништву. Ако ти са неким дуго не разговараш, губе се и душевне и духовне везе. Као што је рекао Егзипери: „Највећа раскош на свету је раскош разговора“.

Да се не би изгубиле породичне везе треба да увек имамо на уму: да чим смо ступили у породични живот, ми више не можемо да себе посматрамо одвојено од наше породице, од нама блиских људи. Њихове радости, и проблеми, и интереси су и наши.

Са децом треба да разговарамо од малог узраста: без разговора, без сталне бриге о планирању заједничког слободног времена, заједничких активности са њима, ми нећемо

бити интересантни својој деци. Она ће „отићи“ од нас својим другарима, отићи ће из куће зато што им је досадно у нашој породици, у којој свако живи за себе, у којој је свако заузет својим пословима.

Већина савремених родитеља, на жалост, сматра да је њихова главна брига како да зараде новац, они заборављају да најбитнија брига о деци - не брига о материјалном благостању, већ о заједничким интересима са дететом!

Код свештеника често долазе са проблемом адолесцентског узраста: дете се свађа, није послушно, седи за компјутером, иде код другова. Јасно је да је ово само врх леденог брега, да се „слом“ десио много раније: још у детињству су били изгубљени важни тренуци побољшања односа са њим. Многи мисле да пошто је дете мало, онда оно ништа не разуме, нека одрасте, и тада ћу почети да са њим разговарам. Али веома је тешко повратити изгубљено. Док је дете мало, и оцу и мајци, обома је потребно да се потруде око тога. Адолесцентски проблеми су по правилу повезани са тим што су у раном детињству били испуштени неки важни моменти васпитања. Пред родитељима стоји двоструки задатак: са једне стране, они су педагози, а то у преводу са грчког језика означава „они који воде децу“ и морају да за собом воде дете, да показују исправне узорне његовог понашања, да васпитају његов укус, и музички и уметнички, да му дају потребне књиге, да га уче неопходним навикама, да се труде да усаде у њега најпотребније, да би оно могло да нормално уђе у живот одраслих.

Друга њихова функција је да за дете буду његови најбољи другари на свету, такви, којима оно верује, на које може да се ослони, који га познају, који га неће одбацити и исмевати његова интересована! При томе се наравно мора испоштовати субординација - бити старији и ауторитетнији пријатељ, али не повлађивати детету у свему да вам не би село на главу.

Треба да се интересујемо за оно шта брине дете, какви су му другови, да их позивамо код себе кући. Забране које нису објашњене детету, не само да су некорисне, већ су и штетне за наше добре односе.

Узгред, о забранама. Врло важно је да не само разјашњавамо и забрањујемо нешто, већ и да предложимо нешто друго уместо тога. На пример, проблем нашег времена је опседнутост адолесцената компјутером. Једна мама, приметивши да јој син већ данима седи за „компом“ је подигла узбуну. Она не само да је строго ограничила употребу компјутера: не више од сат времена дневно, и то тек после урађених домаћих задатака, а остало време је крила кабл. Купила је детету гитару, послала га је на часове гитаре, а такође је замолила познаника дизајнера да учи њеног сина 3Д графику једном недељно, то јест да га учи да ради, а не да се игра на компјутеру. Резултат тога - син је освојио друго место на градском музичком такмичењу и сада зарађује новац као дизајнер.

Дете често одлази у виртуелни свет због недостатка нормалних, реалних интересована. И ми морамо да усмеримо дете у потребном правцу. Удружена, спортске секције, риболов, туризам, излети ван града - све ово може да одвоји дете од непотребних страсти.

Наравно, најбоље би било када би се они бавили свим овим заједно са нама. На пример, са децом у викендици често нешто градимо, возамо се бициклима, идемо у шуму, такође им се свиђа да спремају храну. Мама ме је у детињству учила да шијем, тата да правим нешто рукама, деда да возим кола. Мени је и сада интересантно да разговарам са родитељима управо због тога што су ми они од детињства задавали тон. Читали смо исте књиге, слушали музику, гледали филмове. Родитељи су увек ненаметљиво ишли испред нас и показивали нам шта да читамо, слушамо, гледамо, чиме да се бавимо. Сада се ја трудим да све то пренесем својој деци. И уопште васпитање деце је огромни стимул за наш духовни, морални и интелектуални раст, ми стално нешто ново учимо, растемо. Сећате се филма „Иронија судбине“ у коме главна глумица, која је по професији учитељица, говори да она учи децу, а деца уче њу. Васпитавајући децу, ми сами стално нешто учимо да бисмо били на два корака испред њих. Јер само можемо да учимо и васпитавамо својим личним примером.

А да бисмо дете заинтересовали за духовне теме, такође је потребно да се добро потрудимо: да организујемо, на пример, са њим интересантан пут, ходочашће, узимајући у обзир његову снагу и могућности. Слава Богу, код нас у Русији има толико места на којима се можемо и одмарати и уживати у природи, ићи на поклоничко путавање. Узмите на пример Перејаслав Зеленскиј - ту имамо 11 храмова, 5 манастира, необично лепо језеро у коме се можете и купати, предивне музеје, на пример, осим ликовног музеја, ту се налазе и музеји паровоза, чајника, пегли. Веома је важно да тражимо прилаз детету, да створимо услове за буђење његове духовне радозналости, интересовања. Тачно је речено, васпитање је уметност!

Наравно, разговарајући са дететом, потребно је да одржавамо одређену дистанцу, да избегавамо побратимство и другарство, јер ми не само да морамо да са децом успоставимо блиске односе, већ и да им покажемо поштовање ка старијима, које ће им, узгред, бити неопходно у животу, и то не само у разговору са родитељима, већ и са учитељима, шефовима, старијим људима.

- Шта да раде родитељи чије дете губи интересовање за духовни живот?

- Треба да знамо да су сви људи, у том смислу и деца, веома различити, и свако има своје духовно искуство - то што је нама, одраслима, дато, можда њима још није доступно. Чак и код деце из исте породице то искуство може бити различито. Једно дете могу да озбиљно занимају црквена питања, а друго не. У своје време и ја сам сам некада имао сасвим обична дечија интересовања (техника, авиомодели, мотори, рок музика), то јест интересовања врло далека од духовних, да би ме тек потом због нечега Господ довео до тога да сам почео да се интересујем за духовни живот, уписао сам богословију и сада не могу да замислим живот без свог служења, ја тим живим... Ово ја говорим због тога што живот детета може бити другачији, што су сва деца различита, не смемо у разговору са њима полазити само од свог искуства, од својих интересовања: рецимо, осим Аве Доротеја и Јована Лествичника, не желим ништа више да читам, а то значи да то и тебе треба да занима. Ништа слично томе, јер дете можда неће бити спремно за то - биће му неинтересантно, досадно. Због тога треба причати о вери, о духовним предметима тако да то буде интересантно. Посећивати света места, ићи у музеје, наћи занимљиву литературу, филмове, показивати, причати, објашњавати.

- Да, али да бисмо узели у обзир све те нијансе, потребан нам је некакав савршени ум и искуство...

- Права љубав и искрено интересовање за дете, ето одакле треба да почнемо! Дете мора да осети искрену љубав у породици. И не ради се само о природном извршавању родитељских обавеза, не о преоптерећености дететом које је продужетак мене: оца или мајке, сама реч „вас-питање“, у односу на обично „питање“(исхрану), има највиши степен поређења. Дете се не може преварити: оно, по правилу, на танком, довољно духовном, нивоу осећа неискреност и лаж.

- Љубав није слепо осећање, а у већем степену разумно, потребно је да стално размишљамо како да га не „претрпамо“ сувишном пажњом, не размазимо, не

„смарамо“ саветима и причама.

- У Светом Писму је речено: „А ви, очеви, не раздражујте дјеце своје“ (Ефес. 6,4). Врло често деца беже од родитеља управо због претеране бриге над дететом. Ако се ми са неким дружимо, онда претпостављамо да имамо унутрашњу слободу и да је друга особа личност коју морамо поштовати, да је она лик Божији. И наше дете, ма колико да је мало, је личност: оно има слободну душу и слободну вољу, његова душа је створена од Бога, и ми морамо да га поштујемо. Дете ће тај однос носити кроз сав свој живот, ма какви да се проблеми, тешкоће и чак падови догоде у његовом животу. При том, наравно, уз сво поштовање, не смемо да забпорављамо велику одговорност за своју децу: „Деца нису случајни добитак, ми ћемо одговарати за њихово спасење“, говори Светитељ Јован Златоусти.

- А шта да урадимо, ако је ипак контакт изгубљен, више се ништа не може поправити?

- Прво и најважније што се може рећи таквим људима: „Наступило је време појачане молитве!“ Уопште, ја саветујем онима који имају проблеме, и управо онима који имају проблематичне адолесценте, да узму на себе појачано молитвено правило. Наравно да је увек потребно да се молимо за децу, али у адолесцентском периоду је то посебно потребно. Какво правило да узмемо? На пример, читати канон Пресвете Богородице, Анђелу чувару.

Овај узраст се назива проблематичним зато што је он тежак не само за родитеље, колико и за само дете: оно активно расте, због тога се понекад осећа лоше, у његовом организму долази до промене хормона, понекад оно и не разуме шта се са њим дешава, постаје осетљивије, незаштићеније, често долази до промене расположења итд. Оно прелази из дечијег у одрасли живот, родитељи треба да разумеју да је детету тешко. Све наше одбојне речи: „мрзим те“, „не волим те“, „одлази“- могу да болно ране дете и чак да га доведу до самоубиства. У том узрасту човек још увек не цени живот, нема страха, а бунтовништво је покушај да се само утврди. Адолесцент још увек не схвата како се изграђује карактер, како се правилно одраста, већ све то ради кроз неадекватне поступке и противљење одраслима, оно жели да се осамостали, али оно још увек не зна како да то оствари.

Грдећи адолесцента, држећи му придике, ми га још увек окрећемо против себе. Њему је

сада тешко, и њему сада нису потребне „лекције“, већ саосећање и разумевање. Родитељски ауторитет и власт се у том узрасту могу искористити само онда када души или здрављу детета прети реална опасност.

- Оче, Павле, шта бисте пожелели читаоцима „Винограда“

- Треба да знамо да су нам деца дата на одређено време, и да ни у ком случају не смемо да штедим на разговору са дететом! Ми не смемо да испустимо тренутак: до поласка у школу ми их виђамо по цео дан, затим све ређе и ређе, и потом они ступају у самосталан живот. И већ неки други људи имају на њих веома јак и не увек позитиван утицај. Ако се ти не интересујеш за живот детета, када оно има око десет година, не знаш са ким се оно дружи, онда када оно напуни петнаест година, ти нећеш имати о чему да разговараш са њим, а у двадесет година оно уопште неће причати са тобом, осим за празнике!

Потребно је да пожуримо: да журимо да чинимо добро, да дајемо себе, да журимо да разговарамо са дететом!

Савељева Ф.Н.

Часопис: Виноград №6 (50) 2012 г. <http://www.vinograd.su/upbringing/detail.php?id=45985>

Превод: Душка Здравковић, [Православна породица, децембар 2017.](#)